

Vastaus kirjalliseen kysymykseen toimenpiteistä raakkujen suojelemiseksi

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustajien Tiina Elo /vihr ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 271/2025 vp:

Mitä hallitus on tehnyt ehkäistäkseen Hukkajoen tragedian kaltaiset tuhot tulevaisuudessa, onko hallitus aikeissa säätää velvoittavia vähimmäisrajoituksia vesistöjen ja hakkuualueiden väliin jäävien suojavyöhykkeiden leveydelle, mihin toimiin hallitus on ryhtynyt ympäristöriskosten estämiseksi ja valvonnan tehostamiseksi ja aikooko hallitus tehdä lainsäädäntömuutoksen, jolla suojeltujen uhanalaisten vesiluontotyyppien soveltamisalaa laajennetaan kattamaan vesiluonnon monimuotoisuuden suojelutavoitteiden edellyttämät luontotyytit?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön kansliapäälliköt kutsuivat syksyllä 2024 koolle ns. pyöreän pöydän keskustelun Suomussalmen Hukkajoen tapahtumien johdosta. Keskusteluun osallistuivat mainittujen ministeriöiden lisäksi Suomen metsäkeskus, Pirkanmaan ja Kainuun ELY-keskukset, Metsäteollisuus ry, Sahateollisuus ry, Koneyrittäjät ry, MTK ry, suurimpien metsäyritysten edustajat sekä Suomen luonnonsuojeluliitto. Keskustelussa muodostettiin yhteinen tilannekuva jokihelmisimpukan suojelun parantamiseksi tarvittavista toimista metsätaloudessa. Kehittämiskohteiksi tunnistettiin muun muassa suojelun ja metsätalouden yhteensovittamisessa tarvittavan tiedepohjaisen ohjeistuksen kehittäminen ja selkeyttäminen, esiintymien sijaintitiedon saatavuuden ja sujuvan tiedonkulun varmistaminen kaikille asianosaisille tahoille sekä luonnonsuojelulain (9/2023) valvonnan edelleen kehittäminen. Maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön kansliapäälliköiden toimeksiannosta perustettiin työryhmä, jonka tavoitteena on tunnistaa esiintymätiedon saatavuuteen, ajantasaisuuteen, tarkkuuteen ja käytettävyyteen liittyvät puutteet sekä tiedonkulkuun liittyvät pullonkaulat, jotka poistamalla jokihelmisimpukan huomiointia ja suojelua voidaan edelleen tehostaa metsätaloudessa.

Työryhmän, joka oli johtopäätöksissään yksimielinen, keskeisin ehdotus koskee uhanalaisten lajien tiedon saatavuutta. Käytännössä työryhmä ehdotti, että Lajitietokeskuksen viranomaistyöryhmä päivittää arvioita siitä, onko jokihelmisimpukan esiintymispaikkatietojen salassapitoa perusteltua jatkaa. Vastaava lajikohtainen tarkastelu tehdään myös muille sensitiivisille lajeille.

Tämä työ on parhaillaan käynnissä. Työhön osallistuu laaja joukko tutkijoita ja asiantuntijoita yliopistolta ja tutkimuslaitoksista.

Työryhmä ehdotti myös, että ELY-keskukset, Metsähallituksen Luontopalvelut ja Lajitietokeskus sopivat ilmoitusalue-aineiston päivityksestä. Lisäksi työryhmä ehdotti, että ilmoitusalue-aineisto tulee metsätalouden toimijoiden saataville Lajitietokeskuksen kautta. Kun Metsäkeskukseen saapuva metsänkäyttöilmoitus leikkaa ilmoitusaluetta metsäkeskuksen järjestelmässä, järjestelmä toimittaa automaattisesti asiaan liittyvät ilmoitukset ilmoituksen alueella toimivaltaiselle ELY-keskukselle, asian osaiselle maanomistajalle ja ilmoituksen laatijalle sekä hakkuuoikeuden haltijalle, jos se on tiedossa. Ilmoitusalue ei ole suojelurajaus tai metsänkäsittelyä ohjaava rajaus, eikä ilmoitusaluetta voi käyttää esimerkiksi virtaveden äärelle jätettävän suojavyöhykkeen leveyden määrittelyyn. Ilmoitusalue kuvaa sitä aluetta, jossa metsänkäyttöilmoituksella ilmoitettava metsänkäsittely voi useimmissa tapauksissa vaikuttaa kielteisesti esiintymän tilaan ja siten toimenpiteen toteutusta on tarpeellista arvioida myös luonnonsuojelulain näkökulmasta. Arvion ilmoitetun toimenpiteen luonnonsuojelulain mukaisuudesta tekee toimivaltainen ELY-keskus ja ohjeistaa tarpeen mukaan asianomaisia tahoja.

Tällä hetkellä ei ole työn alla uutta lainsäädäntöhanketta, jolla suojeltujen uhanalaisten vesiluontotyyppien soveltamisalaa laajennettaisiin. Keskeisintä on vaikuttaa siihen, että lainsäädäntöä tulokitaan oikein, ohjeita noudatetaan ja tiedonkulussa ei synny ongelmia.

Helsingissä 3.10.2025

Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala

VN/28198/2025-YM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: